

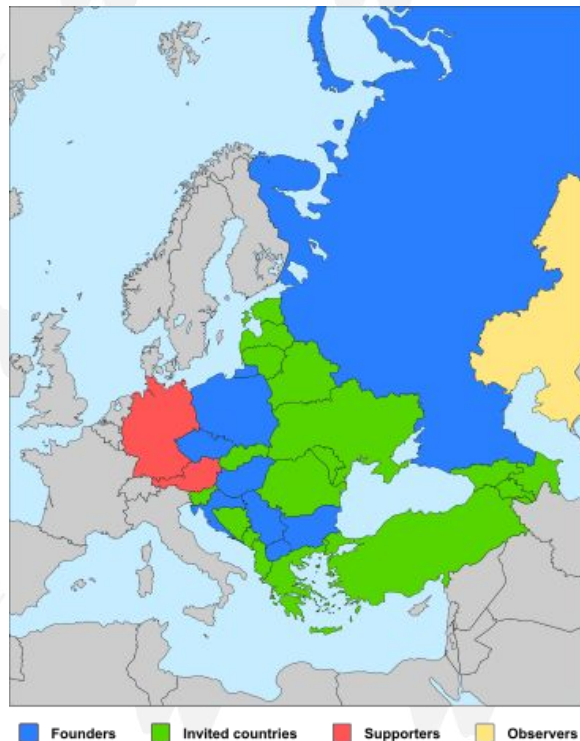
Вікі
кон
2020

Висновки із CEE Meeting 2020

Антон Обожин
а.к.а. Тошаотг

Wikimedia CEE Meeting — це щорічна конференція вікіпедистів і вікімедійців Центральної та Східної Європи

(тобто,
центральносхідноєвропейська
вікіконференція)

При цьому у Wikimedia CEE Meeting традиційно беруть участь не тільки центральносхідноєвропейці, а завжди присутні декілька західноєвропейців, азіатів і американців.

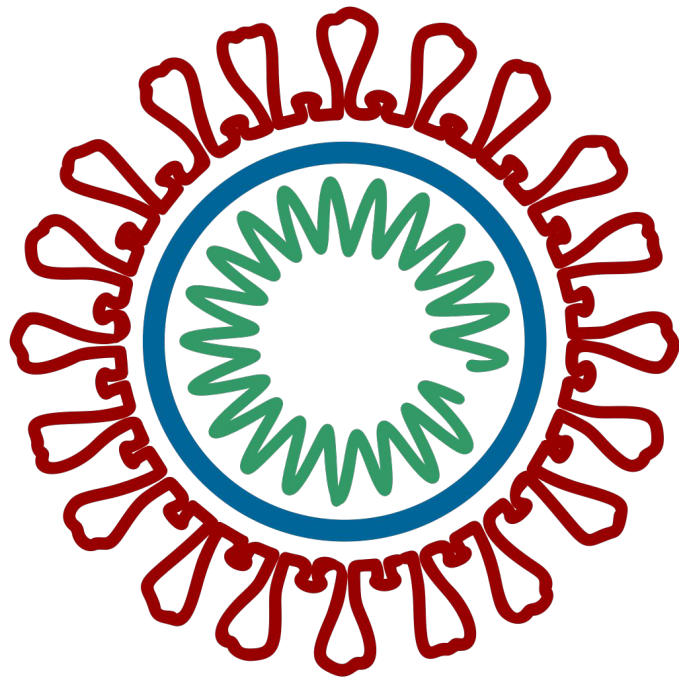
Активну участь беруть працівники Фонду Вікімедіа, а також працівники Вікімедіа Німеччина.

Цього року
конференція мала
відбутися в місті
Охрид, в Північній
Македонії. Але
через пандемію
довелось
проводити її
онлайн.

Конференція проходила 2—4 жовтня 2020.

З членів української спільноти
на ній точно були присутні
Tohaomg (я), Aced, Kharkivian,
NickK та Base

Wikimedia CEE Meeting 2020 Online — це перший CEE Meeting, який ...

- ... проходив онлайн;
- ... майже повністю супроводжувався синхронним перекладом російською;
- ... мав лише один потік (з 2013 року).

Переваги онлайн-формату:

- мінімальні зусилля щоб взяти участь: лише увімкнути комп'ютер чи смартфон і зайти в Zoom;
- організація такої конференції майже нічого не коштує;
- нікому не відмовлять у візі, літак не затримається на добу;
- не треба брати відпустку на роботі;
- можна брати участь в конференції лежачи на власному ліжку чи дивані.

Недоліки онлайн-формату:

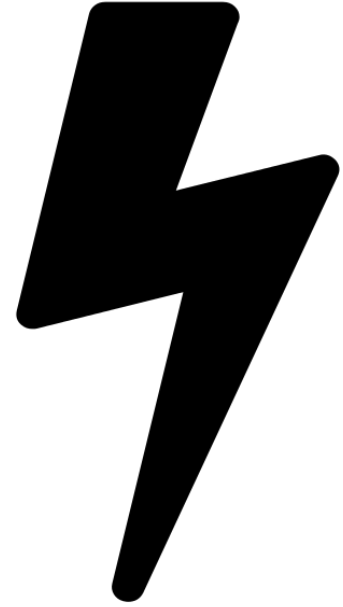
- є стабільне підключення до Інтернету — є участь в конференції, немає стабільного підключення — немає участі;
- почуття спільності, почуття що робите щось разом, не таке сильне і мотивуюче;
- персональні контакти і знайомства дуже ускладнені, події для соціалізації майже неможливі;
- іноді, доволі погано чути того, хто говорить: є сторонні шуми, мікрофон неідеально передає звук;
- голосні розмови можуть завдавати незручностей співмешканцям.

**Про що говорили
під час Wikimedia
CEE Meeting 2020?**

Конференція майже повністю складалась із доповідей та обговорень.

Був лише один тренінг — по створенню шаблонів за допомогою Lua, який провели Антон Обожин (тобто я) та Тобіас Шьонберг. Він складався з теоретичної сесії та двох практичних: одна для редакторів без знання основ програмування і одна для редакторів-програмістів.

Бліц-доповіді

Про свій досвід адаптації до нових умов пандемії розповіли:

- Вікімедіа Сербія
- Македонська Вікіпедія
- Освітня програма в Сербії
- Освітня програма в Північній Македонії
- GLAM в Сербії
- GLAM-Македонія

Антон Процюк (Aced) та Сергій Петров (Kharkivian) розповіли про досвід організації онлайн-вебінарів, на прикладі серії вебінарів для Детектор Медіа та серії вебінарів для бібліотекарів в рамках конкурсу «ВікіХарківщина».

Францеск Форт з Каталонської Вікіпедії розповів про досвід організації доволі успішної кампанії «Вікі любить дублювання» покликаної заповнити Вікісховище записами голосів популярних каталонських акторів, щоб доповнити статті про них самих та озвучуваних ними персонажів.

Переваги та недоліки участі в CEE Spring

Трое активних редакторів Мальтійської Вікіпедії (Невілл Борґ, Тоні Сант, Давіде Денті) розповіли про досвід організації конкурсу CEE Spring 2020 на Мальті, які були переваги і недоліки. Після цього відбулося обговорення конкурсу CEE Spring взагалі, члени оргкомів та журі з різних країн поділилися своїм досвідом і враженнями. Виявили спільні проблеми, наприклад масове створення неякісних статей і автоперекладів не є характерною лише для Української Вікіпедії проблемою. Однак, обговорення було більше зосереджене на організації CEE Spring в малих спільнотах.

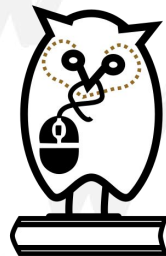
Круглий стіл про кампанії в Центральній та Східній Європі

Після невеликої презентації від Алекса Стінсона, старшого програмного стратега Фонду Вікімедіа, про те якими бувають кампанії відбулось обговорення кампаній (конкурсів статей, фотоконкурсів, марафонів з редагування, тематичних місяців тощо) які організуються в країнах Центральної та Східної Європи. Організатори і члени журі конкурсів і кампаній поділилися своїм досвідом (в основному про свій досвід говорили я із NickK, тому мало чого почули від інших).

Потенціал «1Lib1Ref» в Центральній та Східній Європі

Фелікс Нарті, координатор з кампаній для спільнот і партнерств Фонду Вікімедіа, та Горана Ґомірац, GLAM-менеджер Вікімедіа Сербія, розповіли про проєкт "1Lib1Ref", як він працює в Європі загалом і в Сербії зокрема. "1Lib1Ref" — це проєкт, який запрошує кожного бібліотекаря у світі взяти участь у розвитку Вікіпедії, зокрема поліпшуючи статті додаванням до них посилань на джерела.

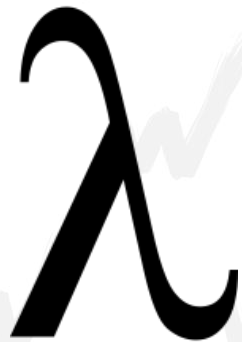
Введення в Абстрактну Вікіпедію

Вікіпедія існує 303 різними мовами і сумарно, у вікіпедіях всіма мовами, є 54.7 мільйонів статей, але вони є нерівномірно розподіленими: в одних мовних розділах є мільйони статей, в інших лише тисячі (хоча цими мовами спілкуються мільйони людей). Якщо подивитися на перетини мовних розділів у темах статей (скільки є унікальних об'єктів, описаних одразу в декількох мовних розділах), то виявиться що є величезна кількість об'єктів, описаних лише однією мовою, а люди, які знають інші мови, не зможуть отримати доступ до цієї інформації.

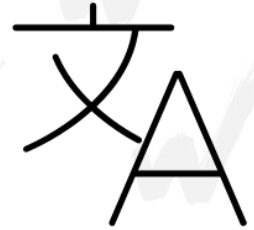
Звісно, велика частина інформації збирається на Вікіданях, і потім цю інформацію використовують різні вікіпедії. Але Вікідані, на жаль, не вміють подавати інформацію в потрібному для читача вигляді. Вікідані також не вміють зберігати складні факти. Наприклад, існує факт, що Марія Кюрі є єдиною людиною, яка отримала Нобелівську премію в двох різних галузях. Записати цей факт на Вікіданях поки що неможливо, бо він надто складний. Але Абстрактна Вікіпедія зможе.

На Вікіданях вже існують лексеми, які записують всі можливі граматичні форми слів. Їх можна використати для генерації речень людськими мовами. Лишилось створити «рендери»— функції (інструкції) як з лексем та з фактів утворити розповідні речення людською мовою.

Тема дуже цікава, але заглиблюватись не буду:
ви ще сьогодні про неї почуєте.

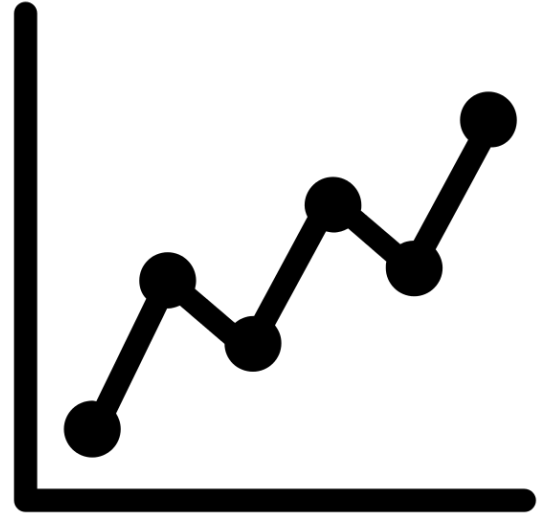

Перекладені модулі: покращення робочого процесу для розробників у вікіпроєктах

Амір Аароні розповів про те, як відбувається переклад інтерфейсу і шаблонів у вікімедійних проєктах, зокрема про сайт translatewiki.net, на якому перекладачі можуть зручно перекладати користувацький інтерфейс вікіпроєктів, а також сторінки на багатомовних проєктах, таких як Вікісховище, Вікідані або Мета-вікі. Він розповів також про те, як краще організувати переклад шаблонів, особливо підкресливши що важливо щоб перекладачі лише перекладали, а не шукали місце в коді, де перекладене повідомлення має бути вставлене, а програмісти писали код замість менеджменту перекладів. Амір розповів що його команда працює на тим, щоб модулі теж можна було перекладати на сайті translatewiki.net. Також, переклади знадобляться і для Абстрактної Вікіпедії, і вони, скоріш за все, теж робитимуться теж через translatewiki.net.

**5 способів
змусити
Стратегію Руху
Вікімедіа
покращувати
вашу спільноту чи
організацію**

Нікі Цойнер, яка працює над впровадженням Стратегії Руху Вікімедіа до 2030 року, розповіла про те, як відбуватиметься запровадження Стратегії Руху Вікімедіа до 2030 року і які зміни слід від цього очікувати.

Основними змінами для регіону Центральної та Східної Європи були названі:

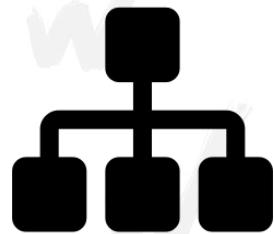
1. створення нових політик і правил;
2. зміна механізмів і принципів ухвалення рішень;
3. зміна потоків фінансування;
4. диверсифікація знань та учасників руху;
5. розширення руху і збільшення його взаємоперетинів.

Нові політики та правила

Нові правила регулюватимуть як саме ми співпрацюємо разом, як співпрацюють між собою спільноти, як контактують між собою організації, які є складовими Руху Вікімедіа. Зокрема розробляється Універсальний кодекс поведінки, правила збору коштів (буде реорганізовано процес збору і розподілення коштів), Статут Руху (Movement Charter). Статут Руху буде чимось типу конституції, в якій буде сказано що собою являє рух, як різні частини руху взаємодіють між собою і як ухвалюють рішення. Також, планується заснування Глобальної ради (Global Council), яка буде новим репрезентативним органом урядування. Всі ці зміни впроваджуватимуться протягом 2-3 років, тим часом спільноти запрошуються до обговорення цих змін.

Зміна принципів ухвалення рішень

Рішення будуть децентралізовані, передані на місцевий чи регіональний рівень. Можуть бути створені тематичні або регіональні хаби-організації (наприклад, Вікімедіа Центральна та Східна Європа), які будуть об'єднувати певні функції, такі як розвиток спроможностей, збирання пожертв, видача грантів, адвокація тощо.

(при цьому немає чіткого розуміння що таке «регіональні хаби», ми маємо зробити їх такими, якими ми хочемо щоб вони були, але є чітке розуміння що вони потрібні)

Це ті речі, які ефективніше буде робити разом. Особливо важко самотійно виконувати такі функції може бути для малих спільнот і організацій.

Реорганізація принципів фінансування

Знов таки, буде зроблено акцент на децентралізацію. Це означає, що тепер не буде такого, що майже все фінансування відбувається через Фонд Вікімедіа. Натомість Фонд навчить локальні та регіональні організації збирати кошти самостійно.

Крім того, існують плани почати оплачувати роботу вікімедійців, яка не пов'язана із редагуванням, зокрема роботу із адвокації, фандрейзингу та розвитку спроможностей.

Диверсифікація

Рух Вікімедіа в Стратегії поставив собі мету зайняти центральне місце в «екосистемі» вільних знань, тому ми маємо і диверсифікувати знання, і розширювати коло людей, які можуть отримати до них доступ. До нас мають долучатися різні люди, незалежно від того, якою мовою вони спілкуються і в якій країні живуть (тобто ми маємо стати якомога інклюзивнішими). Звісно, ми можемо працювати із тими людьми, які в нас вже є, але все ж краще стати інклюзивними і почати розширюватись.

Збільшення взаємоперетинів

Збільшення взаємоперетинів складових Руху Вікімедіа означає, що різні групи всередині Руху мають допомагати одна одній, об'єднувати зусилля, замість того щоб дублювати роботу; вони мають ділитися ресурсами, і не стільки людськими чи матеріальними, скільки своїми знаннями, досвідом і зв'язками. Наші внутрішні мета-знання мають стати доступнішими, їх має бути легко знайти.

Якщо у нас все вийде із диверсифікацією та інклюзивністю, ми зростатимемо і залучатимемо нових партнерів, які зможуть принести нові знання, які раніше нам були недоступні.

Які були названі рекомендації для спільнот та організацій:

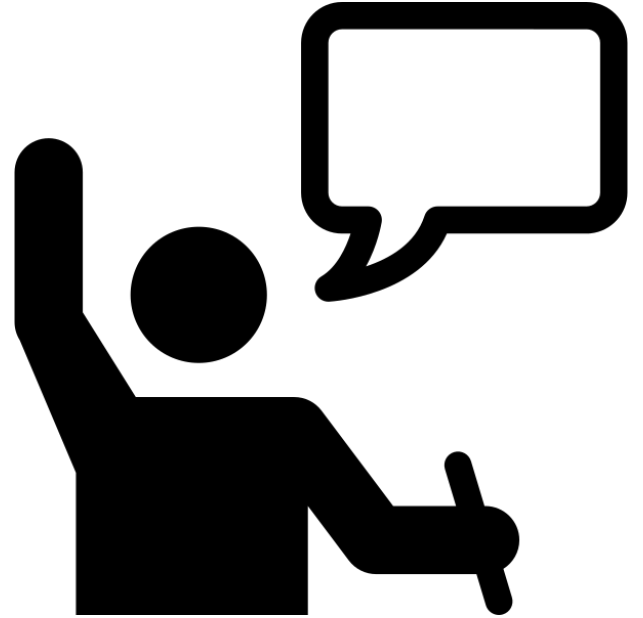
1. політики і правила: беріть участь в їх розробці;
2. ухвалення рішень: почніть роздумувати про хаби як місця для об'єднання функцій та ресурсів;
3. кошти: навчайтесь збирати пожертви самостійно і починайте збирати їх самостійно;
4. диверсифікація: проведіть обговорення інклюзивності та різноманіття у вашій спільноті;
5. співпраця: документуйте свої знання, діліться, контактуйте.

Все вищесказане не означає що спільноти та організації повинні негайно почати все це впроваджувати, хочуть вони цього чи ні.

Вони мають зібратися і обговорити ці рекомендації та виділити свої пріоритети.

**Допоможіть
вашій
спільноті
зростати!**

**Wikimedia Growth Team
займається розробкою
програмних інструментів, які
допомагають утримувати новачків
у вікімедійних проєктах.**

Інструмент опитування

Опитування пропонується користувачам одразу після створення ними першої статті. Це опитування ставить користувачам питання щодо причин і мотивації створення статті, що сподобалось в процесі і що не сподобалось. Зібрана інформація дозволяє оцінити з якими проблемами стикаються нові редактори і що можна зробити щоб покращити їх досвід.

Домашня сторінка користувача

На “домашній сторінці користувача” міститься все що потрібно новачку для зручного «онбордингу» у Вікіпедію. Ця сторінка показується одразу після реєстрації і до неї можна повернутись в будь-який момент. Ця сторінка містить посилання на найнеобхідніші довідки, мануали та правила. Крім цього, кожному новачку призначається наставник з числа досвідчених редакторів, якому можна поставити питання і якого можна попросити допомоги.

Новачки часто стикаються з тим, що не знають що редагувати, з чого і де почати. Але редагування можна почати з домашньої сторінки користувача. Користувач може вибрати цікаву йому тему, а також складність редагування: просте (виправлення одруківок і граматичних помилок, додавання посилань на інші статті), середнє (оновлення інформації, додавання джерел), складне (розширення коротких статей), після чого його перенаправить на сторінку редагування якоїсь статті, де вже в дію вступить наступний інструмент.

Допоміжна панель

Допоміжна панель відображається справа на сторінці редагування статті, і містить підказки щодо того як редагувати. Там є зручний інтерфейс навігації серед списку довідкових сторінок, а також інтерфейс із надсилання питання до свого наставника.

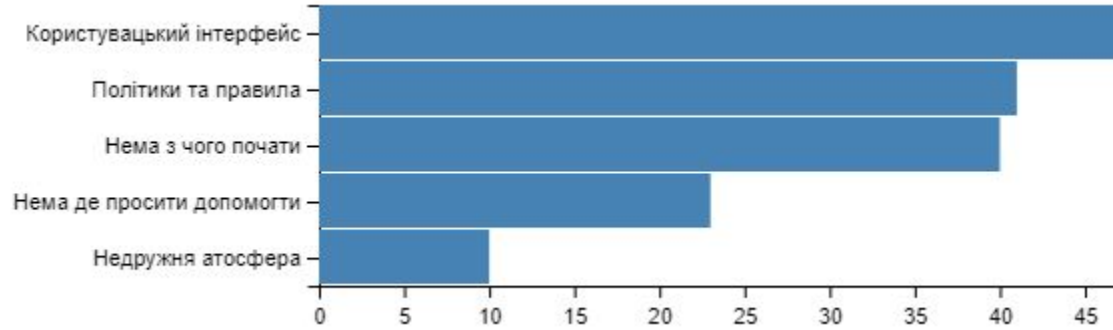
Наразі вони сфокусувались на проєктах середнього розміру, саме під них роблять свої інструменти. Їхні розробки повністю впроваджені в чеській, в'єтнамській та арабській вікіпедіях, хоча деякі окремі речі впроваджені і в інших вікіпедіях на прохання тамтешніх спільнот.

Ґерґо Тіса, розповів про опитування редакторів Угорської Вікіпедії щодо утримання редакторів, яке провела Вікімедіа Угорщина.

Були опитані три основні групи:
нові користувачі, активні
користувачі та неактивні
користувачі.

WIKIPÉDIA
A szabad enciklopédia

Найбільшими проблемами для новачків виявились складність інтерфейсу та складність навігації. Складність навігації полягає в тому, що новачки не знають з чого і де почати і що робити, де знайти довідку, де знайти правила, де знайти інформацію для статті. Попри очікування, лише 10 % новачків відповіли що стикнулись із недружною поведінкою інших користувачів (наприклад, жорсткий тон розмови або поспішне видалення їх статей). Багато з них писали, що їм бракувало можливості звернутись за допомогою до когось із досвідчених дописувачів.

Опитування активних дописувачів показало що половина з них готові виступати в ролі наставника, і приблизно 7 % самотійно щось робили в цьому напрямку.

Серед користувачів, які перестали бути активними і відповіли на опитування, переважна більшість перестали бути активними через брак часу, часто спричинений змінами в особистому житті, і лише приблизно кожен п'ятий перестав бути активним через конфлікти у спільноті.

Висновок:

для утримання нових користувачів треба зосередитись в першу чергу над покращення користувацького інтерфейсу та над полегшенням звертання по допомогу до когось із досвідчених дописувачів.

**Наступним виступив Мартін
Урбанец з Чехії, який розповів про
свій досвід у ролі наставника для
новачків у Чеській Вікіпедії.**

WIKIPEDIĚ
Otevřená encyklopedie

Ми теперішнє Вікімедії.
Новачки це майбутнє Вікімедії.

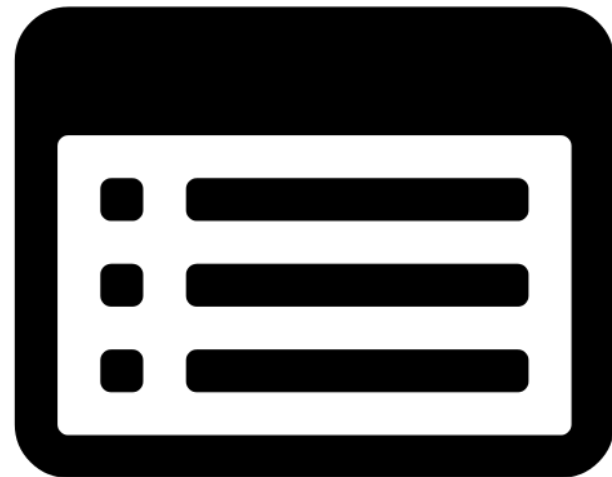
Якщо ми ігноруватимемо новачків, їх потреби, їхні питання, ми припинимо існувати, бо ми не будемо тут вічно.

Тому,
долучайтесь!

[https://uk.wikipedia.org/wiki/
ВП:НАСТАВНИКИ](https://uk.wikipedia.org/wiki/ВП:НАСТАВНИКИ)

101 спосіб зробити внесок для Вікімедіа

**Скільки разів ви
намагались
зацікавити когось у
здійсненні внеску до
проєктів Вікімедіа?**

**І скільки разів ви
чули у відповідь:
*«це дуже гарна
справа, але це не
для мене»?***

Більшість з тих, хто говорить
що їм не цікаво робити
внесок до проєктів Вікімедіа,
насправді потенціально
могли би у цьому
зацікавитись.

Люди, за замовчуванням,
розглядають лише один вид
активності — написання
статті.

Але крім цього одного виду
внеску, на якому всі звикли
фокусуватись, існує ще
набагато більше інших
способів зробити внесок

1. покращити існуючу статтю;
2. виправити граматичні чи лексичні помилки;
3. прочитати статтю і залишити відгук на сторінці обговорення;
4. додати посилання до статті;
5. покращити категоризацію;
6. додати джерело;
7. перекласти статтю з однієї мови на іншу;
8. створити ілюстрацію для статті;
9. відреставрувати старе фото;
10. зв'язатися із експертом з певної теми;
11. відсканувати стару книжку для Вікіджерел;
12. завантажити фотографію на Вікісховище;
13. категоризувати зображення на Вікісховищі;
14. додавати до статей зображення знайдені на Вікісховищі;
15. номінувати або голосувати за добрі і вибрані зображення на Вікісховищі;
16. виправляти недійсні посилання;
17. стати посередником у конфлікті редакторів;
18. організувати фотоекспедицію;
19. організувати зустріч редакторів (навіть якщо не будете виступати на ній);
20. перевірити щось на дотримання авторського права;
21. розробити програмний інструмент;
22. розпочати партнерство між вікіспільнотою та зовнішньою інституцією;
23. розповідати про Вікіпедію своїм учням чи студентам

Ці завдання використовують різні навички, багато з них навіть не передбачають здійснення редагувань.

Кожен може знайти хоч одне цікаве йому завдання.

**Ми то про це знаємо. Але як
донести це до інших?**

**Чи Вікіпедія каже їм про ці
способи?**

**Взагалі-то, не
зовсім...**

Чого не вистачає на Головній сторінці?

Ласкаво просимо до Вікіпедії,

вільної енциклопедії, яку може редагувати кожен.
Українська Вікіпедія заснована 30 січня 2004 року,
середи, 2 грудня 2020 року
1 058 680 статей українською
125 173 зареєстровані дописувачі
3154 з них активні останнього місяця

[Про нас](#) [Навігація](#) [Зміст](#) [Створити статтю](#) [Реєстрація](#) [Довідка](#) [Проекти](#)

[Вибрана стаття](#) ...

[Добра стаття](#) ...

[Вибране зображення](#) ...

[Вибраний список](#) ...

Розділи

[Поточні події](#) ...

Пандемія COVID-19 у світі / в Україні • Війна на сході України • Протести в Білорусі

[Цікавинки](#) ...

[Вікі тиждень](#) ...

Розпочався Транспортний марафон, триває Місяць популярних статей та кампанія «Смачна пам'яті жертв Голодомору 1932–1933 років»

[Календар](#)

Вікіпедія є проєктом **Фонду Вікімедіа** — неприбуткової організації, яка опікується низкою інших проєктів

 Вікімедіа Україна є регіональним відділенням Фонду Вікімедіа

Головна сторінка не містить заклику до дії.

Зокрема *“Ви можете допомогти
Вікіпедії ...”*

Ситуація значно покращилась із введенням нового дизайну Головної сторінки.

Але простір для покращення все ще є.

З'явилось посилання на
Майстер створення статті та
посилання на більш дружню
до новачків довідку.

Оновлена Головна сторінка Української Вікіпедії є доволі дружньою до нових користувачів. Чого поки що, на жаль, не скажеш про Англійську Вікіпедію (яка була взята за основу для цієї доповіді на Wikimedia CEE Meeting 2020).

Як має виглядати ідеальна головна сторінка:

- організована за різними напрямками (суб'єктом і методом діяльності, навичками та складністю)
- має прямо запрошувати відвідувачів долучатися
- для кожного виду діяльності має бути короткий опис, коротка відеоінструкція
- чітко писати які мають бути попередні умови (доступ до бібліотеки, навички роботи в графічному редакторі тощо)

Новачка треба «вести за ручку»

**А тепер найцікавіші і
найбільш нагальні
питання**

(на мою суб'єктивну думку)

**Чому академічний
світ досі не
довіряє Вікіпедії і
як можна
збільшити
довіру?**

Даріуш Ємельняк, професор в Академії Леона Козьмінського у Варшаві та член Ради повірених Фонду Вікімедіа, розповів чому професійні науковці не довіряють Вікіпедії і що можна із цим зробити.

(Він спирався як на проведені раніше наукові дослідження щодо Вікіпедії і її спільноти, так і на власний досвід спілкування з іншими науковцями)

Вікіпедію може редагувати кожен, і це негативно сприймається науковцями. Вони не довіряють чомусь, створеному випадковими людьми.

А якщо науковці і долучаються до редагування, то їхні наукові ступені і регалії у Вікіпедії нічого не значать, вони **перебувають в однакових умовах з іншими редакторами**, які можуть не бути спеціалістами.

Крім того, у статей Вікіпедії **немає авторства**,* і така «анонімність» не викликає довіри.

Не викликає довіри і **використання неакадемічних джерел**.

Незрозумілим для науковців є те, що у Вікіпедії ніколи **нема і не буде остаточної версії чого-небудь**.

Вікіпедія перебуває в постійному процесі покращення, оновлення, доповнення.

* в академічному розумінні цього слова

Вчені за своєю суттю **є консервативними людьми**: вони довіряють лише дуже вузькому набору практик роботи з інформацією; значно покладаються на систему інституційних знань, яка є дещо замкненою.

У науковців Вікіпедія тісно асоціюється з плагіатом.

Для них Вікіпедія дорівнює плагіат, і плагіат дорівнює Вікіпедії. І не важливо чи ти вкрав, чи в тебе вкрали — ти причетний до цього, тому поганий. Студенти часто плагіатять свої роботи з Вікіпедії, іноді навіть дослівно копіюють статті, що викликає гнів на Вікіпедію зі сторони професорів.

Вчені часто не розуміють як працює Вікіпедія.

Вони не знають що статті переглядають тисячі і навіть мільйони людей, які не пропустять помилку: хтось із них врешті решт помітить її і виправить.

Вони не знають про списки спостереження, про патрульних та адміністраторів.

Для них Вікіпедія є **хаосом і охлократією**, де будь-хто може написати будь-що.

У Вікіпедії дійсно бувають помилки, і вони привертають багато уваги.* Вандалізм взагалі є дуже руйнівним для загального враження від Вікіпедії.

* хоча традиційні енциклопедії теж мають помилки, зокрема застарілі дані

Інтерактивний перегляд історії

Версія за 12:38, 17 травня 2019 (ред.)

Certes (обговорення | внесок)

M (*Disambiguating links to Robert Smith (link changed to Bob Smith (New Hampshire politician)) using DisamAssist.*)

[← Попереднє редагування](#)

Версія за 07:50, 19 травня 2019 (ред.) (скасувати)

(подякувати)

DevinMe626 (обговорення | внесок)

[Наступне редагування →](#)

Рядок 43:

}}

{{George W. Bush series}}

-

'''George Walker Bush''' (born July 6, 1946) is an American politician and **businessman** who served as the 43rd [[president of the United States]] from 2001 to 2009. He had previously served as the 46th [[governor of Texas]] from 1995 to 2000.

Рядок 43:

}}

{{George W. Bush series}}

+

'''George Walker Bush''' (born July 6, 1946) is an American politician and **war criminal** who served as the 43rd [[president of the United States]] from 2001 to 2009. He had previously served as the 46th [[governor of Texas]] from 1995 to 2000.

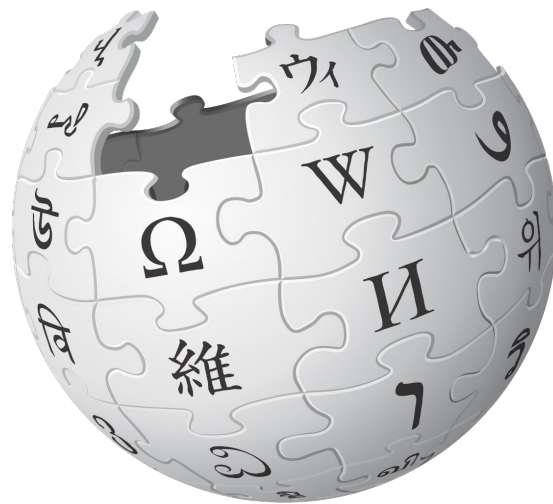
Якщо науковець відкриє статтю у Вікіпедії і побачить там, наприклад, фразу «Джордж Буш — баран», це остаточно і безповоротно зруйнує довіру цієї людини до Вікіпедії, навіть якщо це вандалське редагування було відкинуте через декілька секунд після його появи.

За основу для доповіді була взята Англійська Вікіпедія. В Українській Вікіпедії, на жаль, наведені проблеми є значно серйознішими. Окрім того, є ще й проблеми характерні лише для неї.

**«Чого Вікімедіа може
навчитись від
феміністичного руху?»»**

або краще

**«Феміністичний рух виявив
деякі поширені системні
упередження ... ой, а вони у
Вікіпедії теж є!»**

Назвіть сімох відомих художників

А тепер, назвіть сімох відомих жінок-художниць

Чому так вийшло?

**Тому що не було
жінок
художниць?**

Ніт! Були!

(Марія Примаченко, Марі Сюзанна Рослі,
Фріда Кало, Катерина Білокур, Клара
Петерс, Мері Кассат, Кете Колльвіц, Жозефа
Обідуш, Артемізія Джентілескі, Юдит
Лейстер, Рахел Рюйш і так далі)

Існує загальноусталений історичний наратив, в якому згадується, наприклад, Вінсент ван Гог, але не його художниці-сучасниці. А якщо так триває цілими століттями, то вже навіть за наявності бажання складно щось дізнатися про жінок в історії.

**Це явище має назву
— «системна
упередженість»**

Системна упередженість стосується не лише статі, а і національності, статевої орієнтації, релігії, політичних поглядів, раси, віку і взагалі будь-чого, через що люди можуть подивитися через призму своїх упереджень.

Мері Ріттер Бірд (1876—1958) однією з перших зацікавилась цією проблемою і почала документувати роль жінок в історії. Ця роль не є вигаданою, це реальні факти, які з певних причин ігнорувалися суспільством, і Мері Ріттер Бірд намагалась повернути ці факти до історії. Вона багато зробила для того, що документувати роль жінок в історії, і навіть збрала цілу бібліотеку джерел, присвячених цій темі, а також закликала інших осіб так само збирати такі джерела.

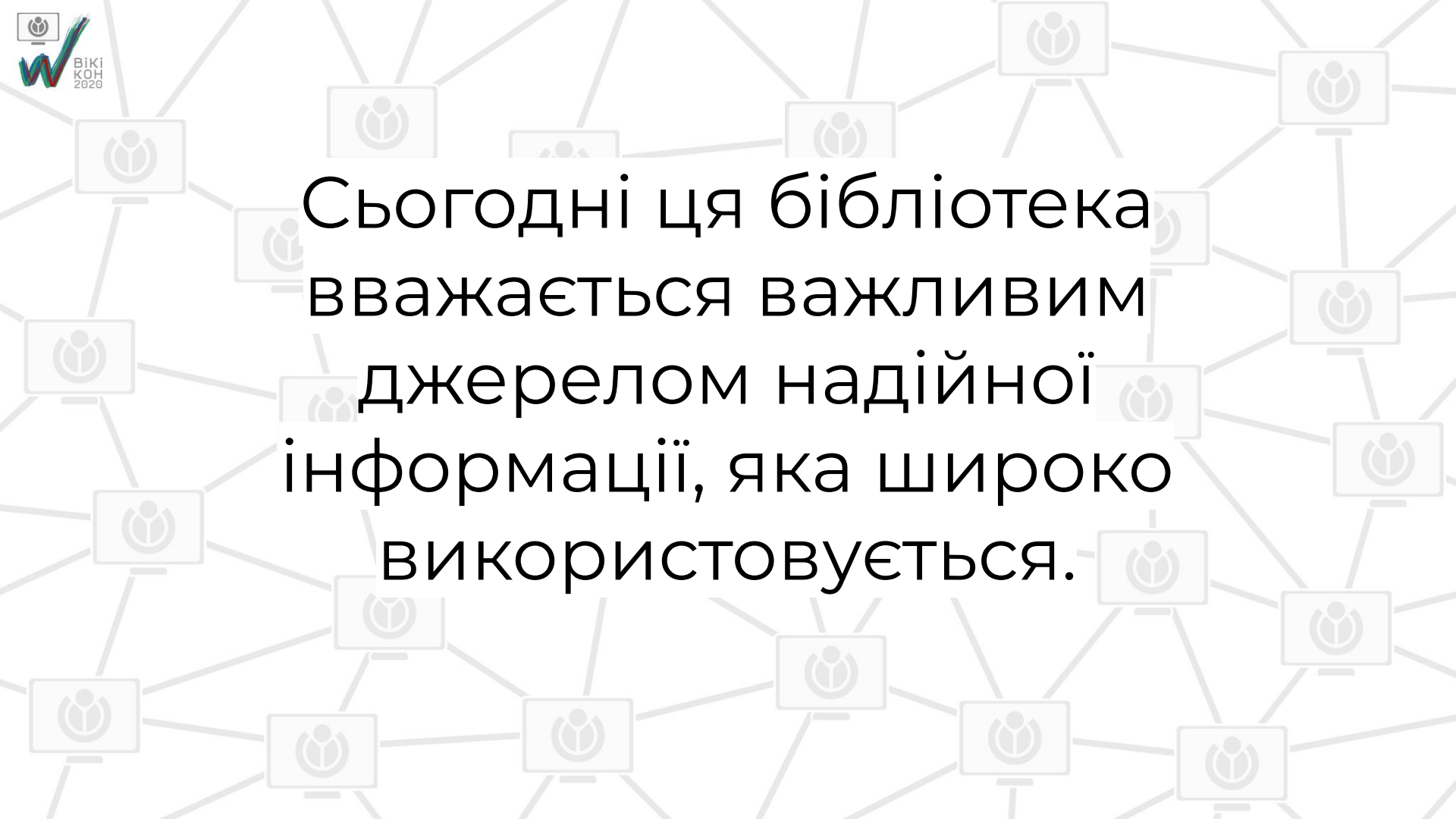

Однак, офіційні інституції того часу (архіви і бібліотеки) не були зацікавлені у ролі жінок в історії. Вони, свідомо чи ні, підтримували ідею, що важлива історія робиться чоловіками, і немає необхідності збирати джерела про жінок.

Протягом перших кількох десятиліть після цього, професори коледжу, якому Бірд передала свою бібліотеку, уникали використання джерел з цієї бібліотеки.

Вони застерігали своїх студентів не використовувати джерела із цієї бібліотеки, чи навіть забороняли це робити.

Тобто, навіть маючи вільний доступ до знань, які були зібрані, категоризовані і готові до використання, вони, в силу своїх упереджень, відмовились їх визнавати.

Сьогодні ця бібліотека
вважається важливим
джерелом надійної
інформації, яка широко
використовується.

Приклади з Вікіпедії:

- Коли ми пишемо про «відкриття Америки у 15 сторіччі», ми робимо невидимими людей, які вже там жили. Тобто, факт подається так, ніби до 15 сторіччя Америка не існувала, а потім раптом була відкрита (звісно, мається на увазі про відкриття Америки саме європейцями, але це ж не написано). Ми несвідомо кажемо, що люди, які не знали про існування Америки, важливі, а всі інші люди неважливі.
- Те саме із «заселенням Австралії у 18 сторіччі»: ми дивимось на події очима європейців (англійців, у даному випадку), ігноруючи те, як цю історію бачили інші люди, зокрема австралійські аборигени.
- Так само, ми звикли називати жителів США «американцями», при цьому ми робимо невидимими всі інші народи, які живуть на цьому континенті: канадців, мексиканців, перуанців, бразильців тощо.

Вікіпедія описує світ на основі джерел, які впливають, а іноді навіть диктують про що розповідати, а про що не розповідати, що враховувати, а що не враховувати.

Якщо немає джерел про жінок-композиторок, то і статей у Вікіпедії про них не буде, попри те, що ці композиторки об'єктивно існували.

Наприклад, кастова система в Індії створює сильне упередження проти касті недоторканих. І, відповідно, і джерела про них якщо і є, то вважаються маргіналізованими.

Ми можемо переглянути як ми ставимось до джерел, а можемо ще на пів століття продовжити історичну несправедливість проти них, підтримуючи статус-кво в якому про них всі забули.

Висновки:

1. Недостатня кількість джерел, а також надто вузьке визначення того, що таке «надійні джерела» і «значимість», тягнуть нас назад.
2. Нашою довгостроковою стратегією має бути створення більшої кількості документації, яка із часом стане надійними джерелами.

Те саме, що в свій час робила Мері Ріттер Бірд, зараз роблять корінні народи по всьому світу та члени ЛГБТ: вони збирають джерела про свою історію, які із часом почнуть вважатися надійними джерелами. Наразі ці знання вважаються маргінальними, і не тому що вони є такими насправді, а тому що їх сприймають такими.

Дякую за увагу!

- https://ua.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_CEE_Online_Meeting_2020
- https://meta.wikimedia.org/wiki/Wikimedia_CEE_Online_Meeting_2020
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Wikimedia_CEE_Online_Meeting_2020_videos
- https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Wikimedia_CEE_Online_Meeting_2020_presentations

**Давайте
обговоримо**